

TOT NUL HERLEID

TOT NUL HERLEID

Een kleine roman

Bruno Asselbergh

2020

Beefcake Publishing

EEN

Naar de stad

De jongen was veel te vroeg voor de bus. Hij kon nog een vroegere nemen. En dat was maar best.

Vandaag was bijzonder. De bus reed van het dorp naar het station van de stad, een rit van twintig minuten. Vervolgens moest hij tien minuten bergaf wandelen naar het centrum en dan een kwartier bergop. De jongen kende de weg maar al te goed. Zijn moeder had hem die uittentreuren ingeprent, omdat ze bang was dat hij verloren zou lopen in die doolhof van straten en steegjes. Voor haar telde maar één ding: “Op tijd zijn!” Met die woorden had ze afscheid van hem genomen. “En braaf zijn!” natuurlijk.

Ondanks de lege plaatsen bleef de jongen staan, zo dicht mogelijk bij de deur. Hij durfde niet te gaan zitten uit vrees, mocht de bus voller raken, zich tussen de andere reizigers naar buiten te moeten wurmen. Hij had nog nooit alleen de bus genomen.

Met zijn moeder ging hij af en toe naar de stad. Nu, zonder haar als dekschild, voelde hij zich verweesd.

De jongen dacht aan die tochten naar de markt. Een bomvolle bus met bijna allemaal vrouwen. Mooi gekleed, als gold de markt een feest. En dat was het ook in zekere zin, want je kon er het nuttige aan het aangename paren: mensen ontmoeten, iets gaan drinken, even de sleur van elke dag ontvluchten. Maar tot dit inzicht kwam de jongen pas veel later. Voor hem stond de markt vooral in het teken van het boodschappenlijstje, dat zijn moeder rigoureuus afwerkte. Een voormiddag zonder de minste ontspanning. En dan gauw met de bus terug naar huis voor het middagmaal. Hij was grootgebracht in een agrarisch midden waar alles moest opbrengen. Waar op stap gaan werd afgedaan als tijdverlies. Waar alle vertier uit den boze was.

Zijn gedachten gingen terug naar die vrouwen. Forse armen door het sleuren met overvolle boodschappentassen en het werk op het veld. En vooral, in de zomer, vochtplekken onder de oksels. De geur van zweet die de bus vulde. Wat hadden ze een dikke kont! En dan die boezems. Geen duimbreed week hij van de zijde van zijn moeder, bang om die boezems tegen zijn lichaam te voelen drukken. Want gedrum aan alle kanten.

Sommige van die vrouwen hadden er blijkbaar plezier in om tegen elkaar te botsen als ballen in een kegelspel. Zijn moeder was anders. Heel dat gedoe ergerde haar zonder dat ze ook maar iets liet merken. Geen onvertogen woord, geen minachtende blik. Thuis haalde ze die vrouwen neer, hekelde ze hun gedrag.

De busrit leek oneindig, al was het maar twintig minuten. De jongen hield zich krampachtig vast aan een lus en keek naar de straten en huizen. Om niet naar de andere reizigers te moeten kijken. Bij het opstappen had hij niemand herkend. Zover hij had kunnen zien tenminste, want hij durfde niet goed te kijken omdat hij niet bekeken wilde worden, laat staan aangesproken. Hij had het gevoel dat iedereen naar hem keek. Het was zijn kop, die puistenkop. Hij vervloekte die kop, durfde er nauwelijks mee op straat te komen. Als hij zou kunnen, dan deed hij een nieuw gezicht aan. “Alleman heeft dat op die ouderdom,” beweerde zijn moeder. “En niet aankomen, verdomme!” Alsof dat hem kon troosten. Overigens niet waar. Niet iedereen van zijn leeftijd had er last van.

Eindelijk hield de bus halt bij het station. Opgelucht stapte de jongen uit. Hij keek op zijn horloge. Hij had nog ruimschoots de tijd. Niet langs de weg die zijn moeder hem geweest had.

Al was de stad op dit uur van de dag nog zo kalm. De hoofdstraat met haar cafés, winkels en etalages waarin hij een glimp van die puistenkop zou kunnen opvangen, liet hij links liggen. Hij sloeg een zijstraat in waarvan hij vermoedde dat ze hem ook naar het centrum zou leiden. Zijn moeder vond die straat maar niks, want het was een omweg zonder winkels. Hem trok ze aan: een rustige straat met tal van herenhuizen, de buikige balkons vol krullen. Aan beide kanten van de straat een lange rij platanen. Witgekleurde stammen, net noga.

Twee jongens in rode trainingspakken kwamen zijn richting uit, luidruchtig en breed gesticulerend. Dadelijk was er de vrees. Zonder aarzelen dook hij de portiek van een herenhuis in. Nu maar hopen dat niemand van de bewoners naar buiten komt, dacht hij benauwd. Met ingehouden adem en bonzend hart wachtte hij af. Maar de jongens gingen zo in elkaar op dat ze hem niet opmerkten. Hij wachtte tot ze voorbij waren, tot hun stemmen wegstierven.

Zoals verwacht gaf de straat uit op het plein voor de kerk. De jongen sloeg een smalle doodlopende straat in. Daar in een schoenwinkel had zijn moeder in de voorbije vakantie rubberlaarzen gekocht voor zijn vader. “Ziet dat ge hier nooit alleen komt,” had ze gezegd. “Dat café daar deugt niet.” Toen hij

vroeg wat ze bedoelde, antwoordde ze niet. Het was hem noch om dat café te doen, noch om die schoenwinkel, maar om het Griekse restaurant Penelope daartussenin, met de twee kariatiden die een fronton met een lege timpaan boven de deur schraagden. Toen de jongen die beelden voor het eerst zag, had hij nieuwsgierig gevraagd: “Mama, wat zijn dat voor vrouwen?” “Hoe moet ik dat weten? Ge zijt gelijk ons moeder, gij. Die moest ook alles weten.” Haar wrevel ontgoochelde hem: was ze dan door niks geboeid?

Thuis achterhaalde hij na lang zoeken de betekenis van die beelden in de *Verschuieren*. En dat driehoekig vlak boven de deur van het restaurant, hoe noemde men dat? En wat betekende het woord ‘Penelope’? Hij ging voor het restaurant staan. De gordijnen waren gelukkig dichtgeschoven. Om er zeker van te zijn dat hij nog alles wist van wat hij toen had opgezocht, herhaalde hij het binnensmonds. Maar de betekenis van het woord ‘Penelope’ was hij vergeten. Vanavond opzoeken. Hij nam het restaurant in zich op. Toen liep hij het straatje uit, hield stil en keerde op zijn stappen terug. Hij bekeek het restaurant nogmaals, alsof hij het niet los kon laten.

Hij keek op zijn horloge. Stond in tweestrijd: nog wat rondlopen of meteen ... ? Hoe vroeger hij er was, hoe beter hij zich kon voorbereiden. Ondanks dit voornemen maakte hij een ommeetje langs de kerk. Ze oogde indrukwekkender dan tijdens marktdagen, wanneer de kramen op het plein ervoor het zicht belemmerden. Om nog te zwijgen van al dat volk. Nu kon hij ze rustig bekijken. Aan de dakranden hingen drakenkoppen. Hij herinnerde zich een dag dat de regen met bakken naar beneden viel en hoe hij verwonderd had gekeken naar die waterspuwende draken en hoe hij tegen zijn moeder had gezegd: "Wat een schoon beeld!" En hoe zij dat beeld had neergehaald door droogweg te zeggen: "Ja, anders wordt de gevel vochtig." Nu dacht hij: die koppen zien er nog afschuwelijker uit dan de mijne.

De school

Naar school! dacht de jongen. Ineens had hij haast, al was het niet ver meer. Voorbij de kerk en enkele huizen sloeg hij een hellende asfaltweg in die halverwege overging in een kasseiweg. Kinderkopjes vol putten. En aan het einde daarvan een reusachtig bakstenen gebouw, het Koninklijk Atheneum. De zwarte letters schitterden in de opkomende zon. Het beloofde een mooie dag te worden.

De school maakte nog meer indruk op hem dan de eerste keer, toen hij zich, vergezeld van zijn moeder en zijn oom, had laten inschrijven. De dorpsschool was er niets bij. Het had drie verdiepingen, dit gebouw, en was zeker tweemaal zo lang. Talloze vensters. Vanachter de gordijnen vermoedde hij spiedende blikken. Er was verrassend weinig beweging voor de school. Was hij dan toch nog te vroeg? Behalve een vrouw aan de poort, die hij dacht te kennen van de inschrijving, zag hij alleen een jongen en een meisje, zij aan zij, die de school binnenliepen. De vrouw keek hem koud aan.

De gang gaf uit op de speelplaats. Een wijde stenen vlakke met in het midden een basketbalveld. Ernaast enkele bomen met dikke stammen. Verderop lag een voetbalveld. Dit alles omgeven door een hoge omheining. Op de speelplaats wandelden jongens en meisjes rond. Geroezemoes. Gejoel. Hier en daar stonden groepjes. Kliekjes. Bij een deur stond de toezichhoudende leraar, handenwrijvend, een norske trek om de mond. De jongen ging in een hoekje staan, keek schichtig om zich heen. Hij miste de vertrouwde omgeving van de dorpsschool: de kerk, de huizen, café De Zwaan, de kruidenierswinkel van Agnes waar je snoep kon kopen. Hij wist niet waar hij moest kijken. En al die meisjes. Behalve met zijn moeder had hij geen contact met het andere geslacht. Zoals verwacht herkende hij niemand. De meeste jongens van het dorp gingen naar de technische school aan de andere kant van de stad.

Toen luidde de bel. Een studiemeester met een stem als een klok maande de nieuwe leerlingen aan om bij elkaar te gaan staan. De prefect trad naar voren. Nadat hij de keel had geschraapt, begon hij de namen af te roepen om de klassen te vormen: Zesde Moderne A, B, C. En toen begon het: het onderdrukte lachen omdat iemand Denul of Deknop heette. Het richten van de ogen op elkaar: nieuwsgierige, onderzoekende,

steelse blikken. Het kijken, maar tegelijk wegstaren. De engelachtige glimlach op de gezichten van sommige meisjes.

De jongen zag het en wachtte tot de prefect zijn naam zou afroepen. De gedachte dat iedereen naar hem zou kijken, verlamde hem. Gelukkig zag hij nog puisten. Hij probeerde zijn gedachten te verzetten. Zijn angst werd groter. Hoe zou hij de afstand tussen de groep en de rij overbruggen? Niet te traag, want dan zou hij nog meer opvallen. Had hij zijn moeder die broek maar niet laten kopen. Maar zij vond ze mooi en hij was te bang geweest voor het winkelpersoneel.

Opeens klonk zijn naam. Hij voelde zijn broekspijpen om zijn benen wapperen, zag enkele jongens en meisjes verwonderd kijken. De prefect riep gelukkig al de volgende naam af, zodat de aandacht van hem werd afgeleid. Toen de klassen eenmaal gevormd waren, verschenen de leraars en leraressen.